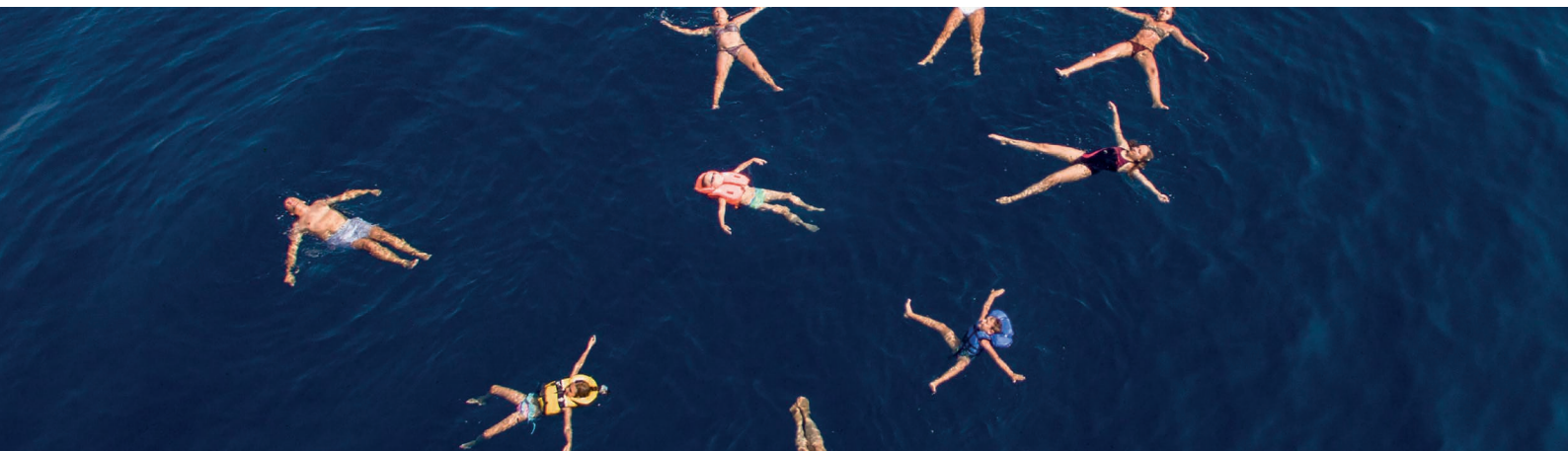

Verzekerden in beeld 2023

Inzicht in het overstapseizoen

vektis intelligence

Voorwoord

Verzekerden in beeld: zie hoe verzekerd Nederland zich beweegt

De Zorgthermometer is gereed. Dé publicatie waarin we terugblikken op het overstapseizoen van 2022-2023. De Zorgthermometer bevat feiten en cijfers en belicht verschuivingen en trends in het gedrag van verzekerd Nederland.

“Jaarlijks kiezen zo’n 1 miljoen mensen een nieuwe zorgverzekeraar. En dat is gezond. Dat laat zien dat wij een vrije keuze hebben en dat wij die keuze daadwerkelijk kunnen maken.”

Marieke Smit, lid leiderschapsteam Vektis

Voor deze uitgebreide analyse van de overstapcijfers is gekeken naar het aantal verzekerden dat voor 2023 een polis afsluit bij een andere zorgverzekeraar dan in 2022. Ook is inzichtelijk voor welke zorgverzekering, aanvullende verzekeringen en de hoogte van het eigen risico de verzekerden hebben gekozen.

Op basis van de afgelopen 6 overstapseizoenen heeft Vektis begin 2023 een schatting gemaakt van het uiteindelijke overstappercentage van 2023. Dit lag naar verwachting tussen de 8,1 en 8,5%. Het uiteindelijke

overstappercentage komt uit op 8,5%: 1,5 miljoen verzekerden. Het hoogste percentage sinds de invoering van de Zorgverzekeringswet in 2006.

Het ligt voor de hand dat toegenomen aandacht voor de zorg, onder andere door corona, heeft bijgedragen aan veranderingen in keuzetrends. Zo leidde de coronapandemie in eerste instantie tot meer aanvullende verzekeringen. In 2023 is de coronapandemie ten einde. Wel stijgen de prijzen, onder andere door de oorlog in Oekraïne. In 2023 geven zorgverzekeraars geen premiekorting meer bij collectieve verzekeringen. Tot slot blijkt dat het verschil tussen de laagste en hoogste basispremie kleiner is geworden.

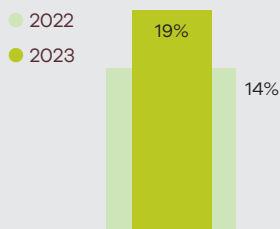
Het lijkt erop dat verzekerden in 2023 prijsbewuster hebben gekozen. Op basis van de overstapinformatie kunnen wij daar verder geen maat en getal aan geven.

Inhoud

8,5%
wisselt van
zorgverzekeraar

Pagina 3

1. De verzekerden

Meer mensen
kiezen een
combinatiepolis

Pagina 12

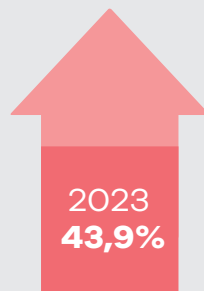
3. Polis, premie en aanvullende verzekering

5. Verantwoording

Pagina 25

6. Begrippenlijst

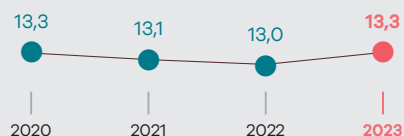
Pagina 26

Zorgverzekeraar
Nationale-
Nederlanden Zorg
laat **grootste**
relatieve groei zien

Pagina 7

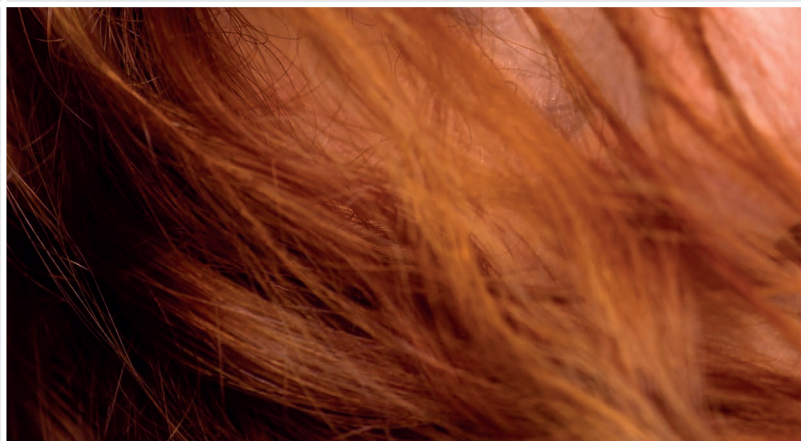
2. De zorgverzekeraars

Percentage verzekerden
met een vrijwillig eigen
risico **stijgt langzaam**

Pagina 20

4. Het eigen risico

Leeswijzer

Deze Zorgthermometer staat online op www.vektis.nl. Daar kun je alle feiten en cijfers die horen bij deze Zorgthermometer downloaden.

De *cursief* gedrukte woorden vind je met uitleg terug in hoofdstuk 6 Begrippenlijst.

1. De verzekerden

In het overstapeseizoen van november 2022 tot februari 2023 wisselden 1,5 miljoen verzekerden van zorgverzekeraar. Dat is 8,5% van de verzekerden. Daarmee ligt het overstappercentage opvallend hoger dan in de voorafgaande jaren. Tussen 2013 en 2022 namelijk schommelde het overstappercentage tussen 6 en 7%. Deze 8,5% is het hoogste percentage sinds de invoering van de Zorgverzekeringswet in 2006.

Varianten overstapcijfers 2022/2023

8,5%

1,5 miljoen

Wisselingen van
zorgverzekeraar naar
zorgverzekeraar

7,9%

1,4 miljoen

Op *concern*niveau

8,2%

1,2 miljoen

Exclusief 18-minners

11,2%

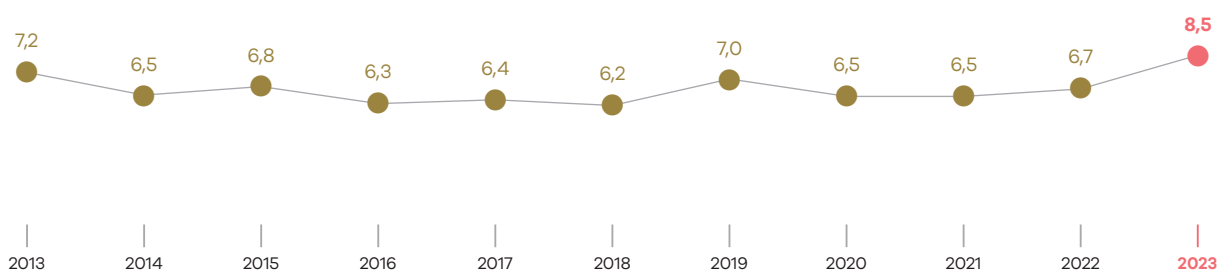
2 miljoen

Inclusief wisselingen binnen
een zorgverzekeraar

Figuur 1.1

Overstappercentage 2023 opvallend hoger dan vorig jaar

In procenten

Vektis brengt jaarlijks in kaart hoeveel mensen van zorgverzekeraar wisselen als gevolg van de keuze voor een andere basisverzekering. De bestaande verzekering opzeggen kan tot 1 januari. Het daadwerkelijk overstappen kan tot 31 januari. Het overstapseizoen duurt grofweg van november tot februari.

Het overstappercentage 8,5 betreft het aantal verzekerden dat overstapte van de ene naar de andere zorgverzekeraar of *risicodragers*. Verzekerden die bij dezelfde zorgverzekeraar kozen voor een ander verzekeringspakket, tellen wij niet mee als overstapper.

Tellen wij de verzekerden die bij eenzelfde verzekeraar van pakket wisselden wel mee, dan komt het overstappercentage uit op 11,2%.

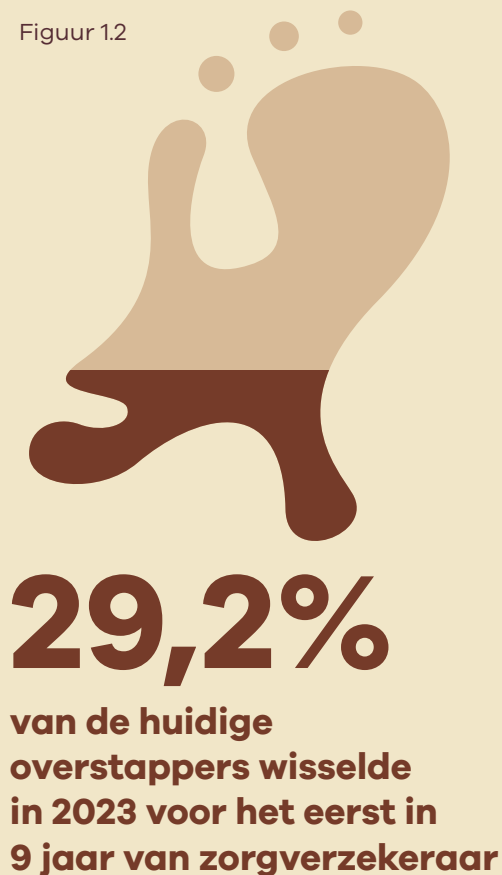
Tellen wij iedereen die wisselde tussen 2 *concerns*, dan bedraagt het overstappercentage 7,9.

Wij kunnen op verschillende manieren kijken naar de verzekerden die wisselen van zorgverzekeraar. Bijvoorbeeld: Hoe oud zijn deze overstappers? Waar wonen zij? Stappen zij jaarlijks over of is dit een eerste keer?

61,6% van alle verzekerden in Nederland veranderde de afgelopen 9 jaar (2014-2023) niet van zorgverzekering. Van degenen die wel overstapten, wisselde 29,2% in 2023 voor het eerst in 9 jaar. Dit percentage bevat verzekerden die bewust overstapten en verzekerden die werden overgedragen.

Hoe ouder verzekerden zijn, hoe minder vaak zij overstappen. Dit beeld blijft hetzelfde als in 2021 en 2022. (Figuur 1.3 uit de publicatie van 2021.)

Figuur 1.2

Tabel 1.1

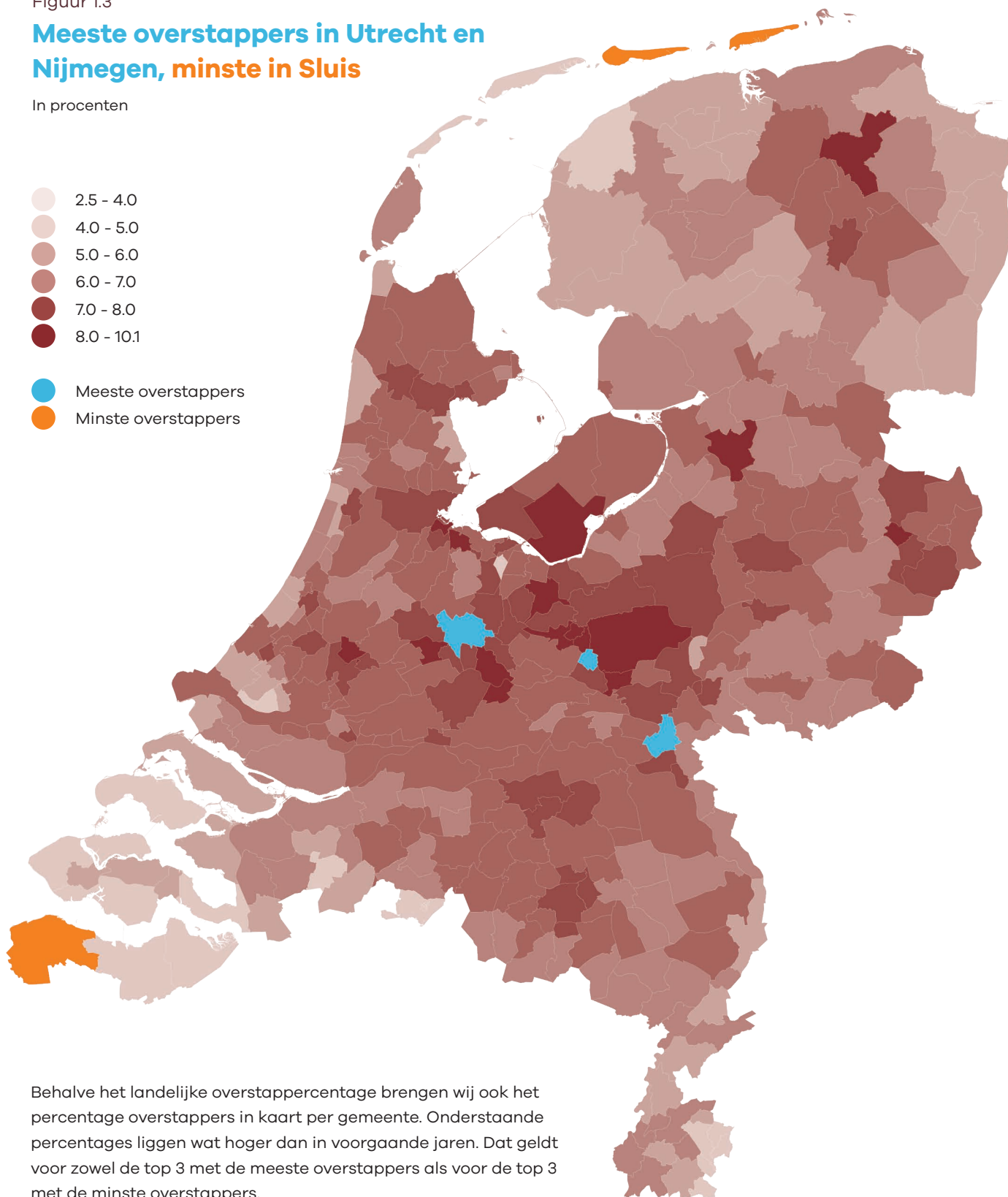
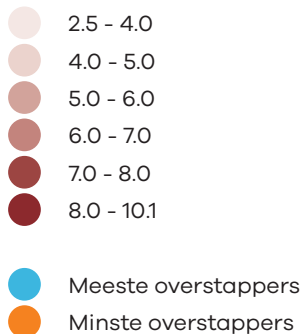
62% van de verzekerden wisselde de afgelopen 9 jaar niet van zorgverzekeraar

Aantal keren gewisseld sinds 2014	Percentage (%)
0	61,6
1	21,6
2	9,4
3	4,2
4 of meer	3,3

Figuur 1.3

Meeste overstappers in Utrecht en Nijmegen, minste in Sluis

In procenten

Behalve het landelijke overstapperpercentage brengen wij ook het percentage overstappers in kaart per gemeente. Onderstaande percentages liggen wat hoger dan in voorgaande jaren. Dat geldt voor zowel de top 3 met de meeste overstappers als voor de top 3 met de minste overstappers.

De **meeste overstappers** vinden we dit jaar in:

1. Utrecht 12,9%
2. Nijmegen 11,7%
3. Veenendaal 11,6%.

De **minste overstappers** vinden we in:

1. Sluis 3,7% (Zeeland)
2. Schiermonnikoog 4,1%
3. Ameland 4,2%

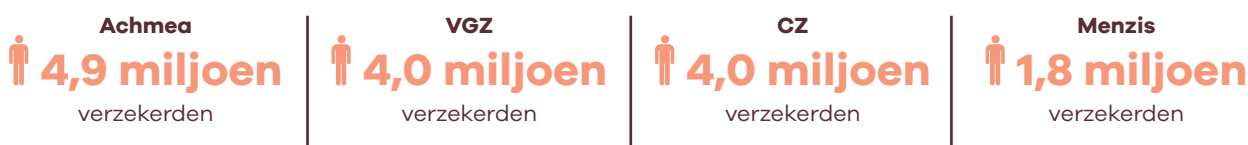

2. De zorgverzekeraars

De vier grootste *concerns* blijven Achmea, CZ, VGZ en Menzis. Samen bedienen zij 84% van alle zorgverzekerden. Dat is iets lager dan in 2022 en 2021 (85,1% en 85,0%). Waar zorgverzekeraar FBTO in 2022 de grootste groei doormaakte (+67,5%) waren dat in 2023 a.s.r. en Nationale-Nederlanden Zorg. Deze laatste groeide naar 275 duizend verzekerden (+43,9%); a.s.r. naar 750 duizend (+35,1%).

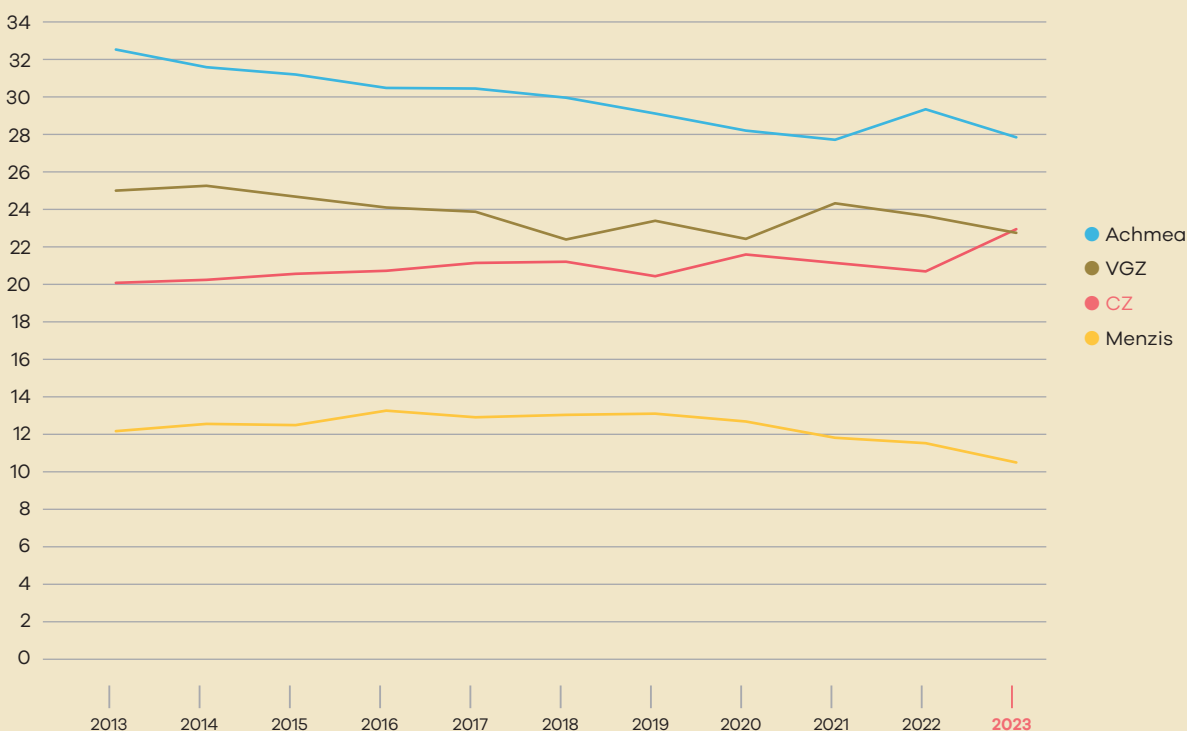
Aantal verzekerden 4 grootste concerns

Figuur 2.1

Marktaandeel CZ stijgt

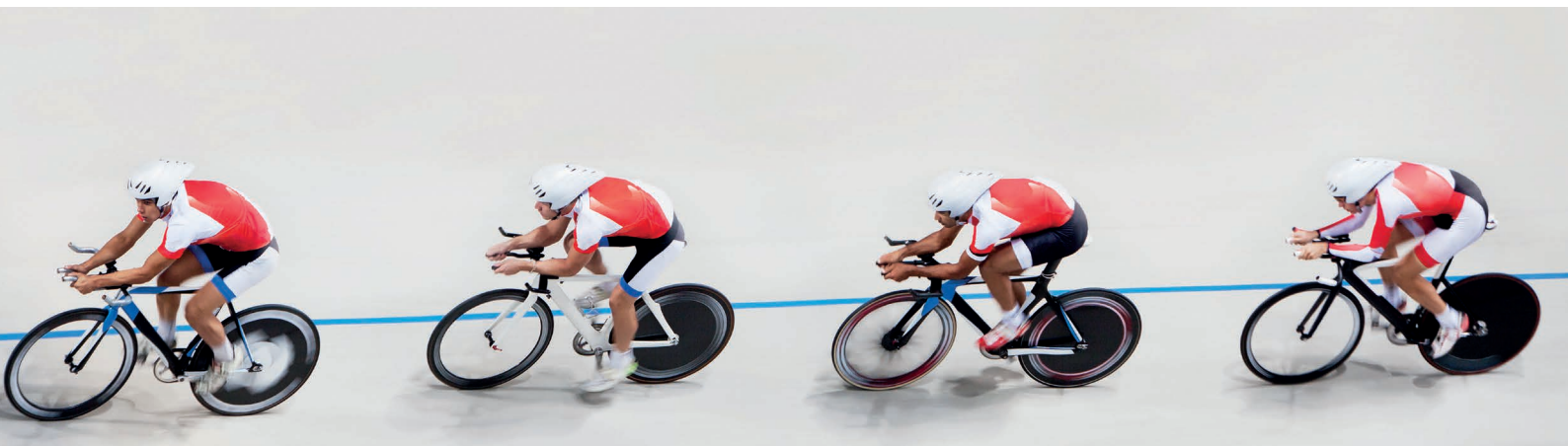
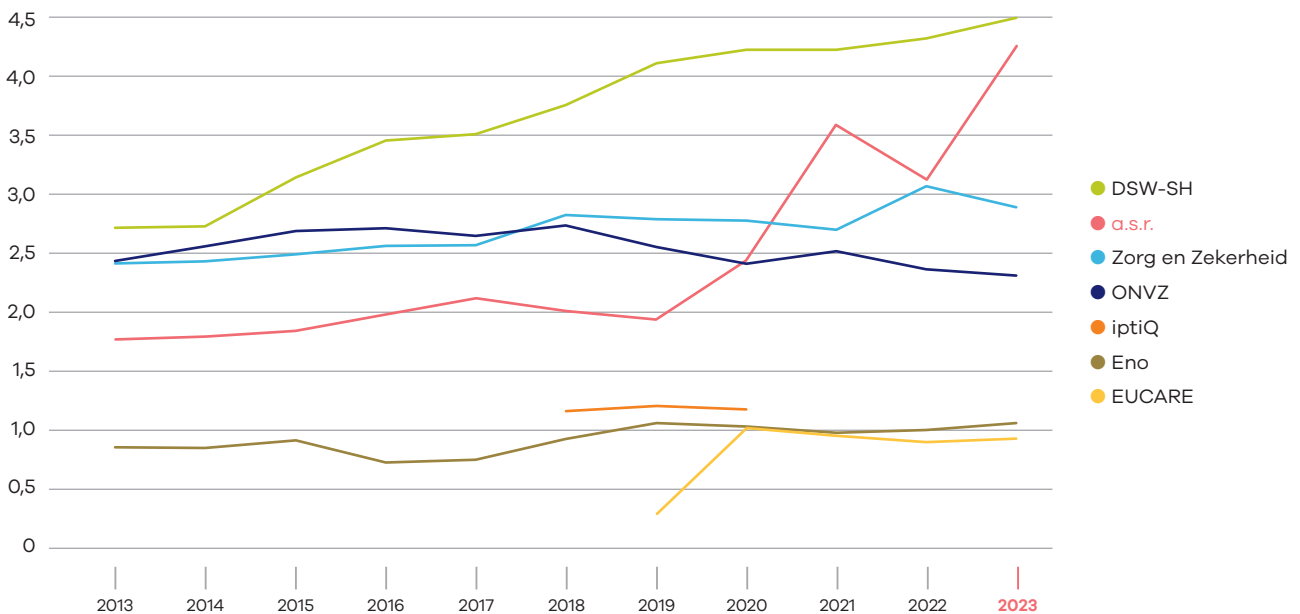
Grootste *concerns*
In procenten

Figuur 2.2

Marktaandeel a.s.r. groeit het sterkst

Kleinste concerns
In procenten

In 2023 vallen alle zorgverzekeraars binnen 10 concerns. Een concern omvat een of meer zorgverzekeraars. Tabel 2.1 geeft het overzicht van het marktaandeel per zorgverzekeraar vanaf 2013 tot en met 2023. Wanneer een zorgverzekeraar wordt overgenomen, staat de naam van de nieuwe verzekeraar vermeld.

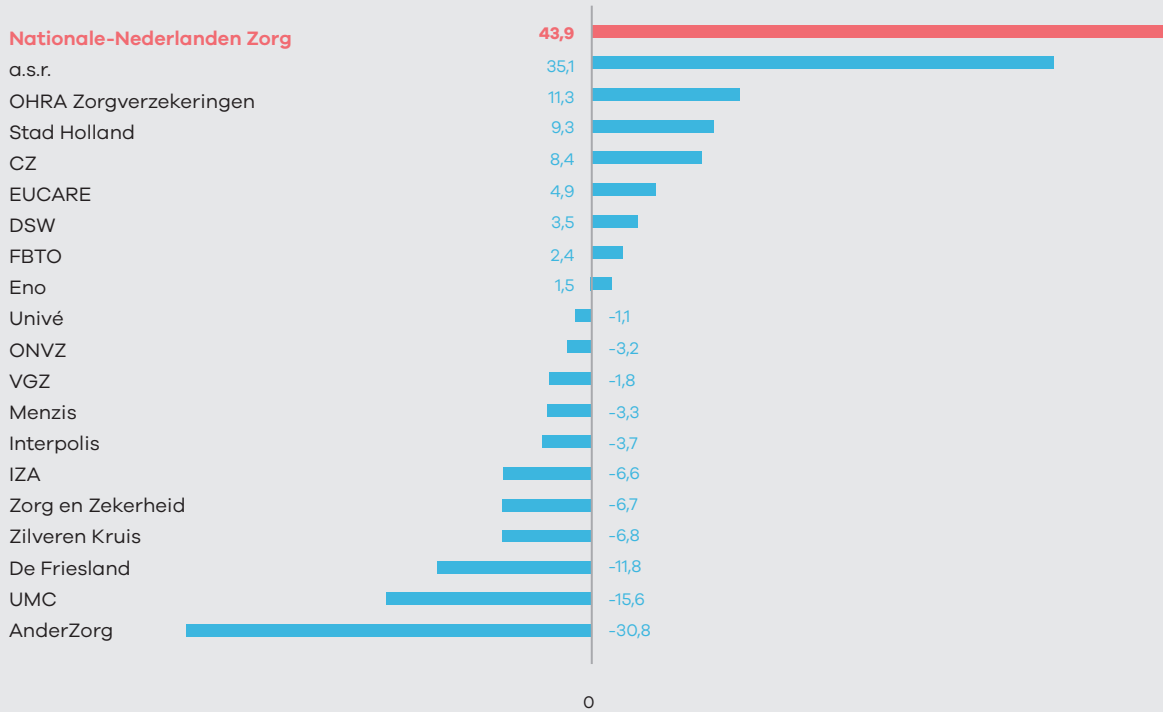
Zorgverzekeraar Nationale-Nederlanden Zorg maakte de grootste groei door: van 191 duizend verzekerden in 2022 naar 275 duizend verzekerden in 2023 (+43,9%).

Op de 2^e plaats staat a.s.r. Deze verzekeraar groeit van 547 duizend verzekerden in 2022 naar 750 duizend in 2023 (+35,1%). Daarmee is a.s.r. wel het concern met de grootste relatieve groei (35,1%). Deze groei valt op omdat beide zorgverzekeraars in 2022 krompen ten opzichte van het jaar daarvoor. Nationale-Nederlanden Zorg met 6,6% en a.s.r. met 16,8%.

Figuur 2.3

Zorgverzekeraar Nationale-Nederlanden Zorg: grootste relatieve groei risicodragers

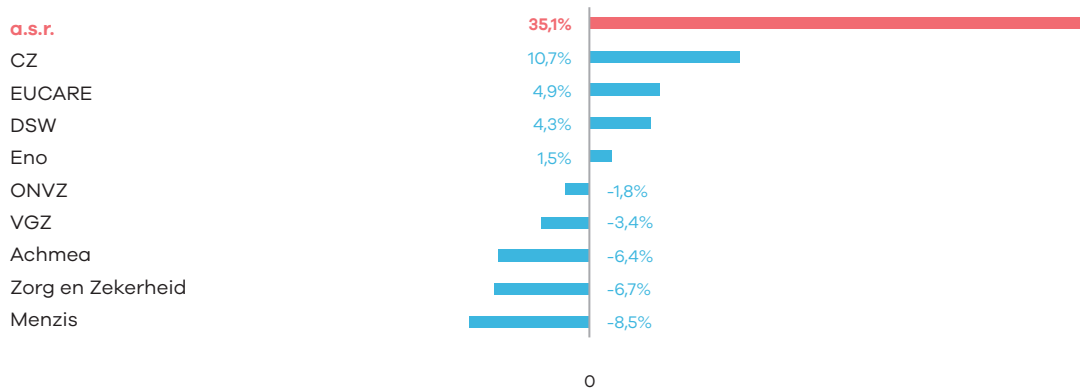
In procenten

Figuur 2.4

Zorgverzekeraarsconcern a.s.r.: grootste relatieve groei concerns

In procenten

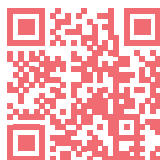

Tabel 2.1

Marktaandelen zorgverzekeraars, met fusies door de jaren heen

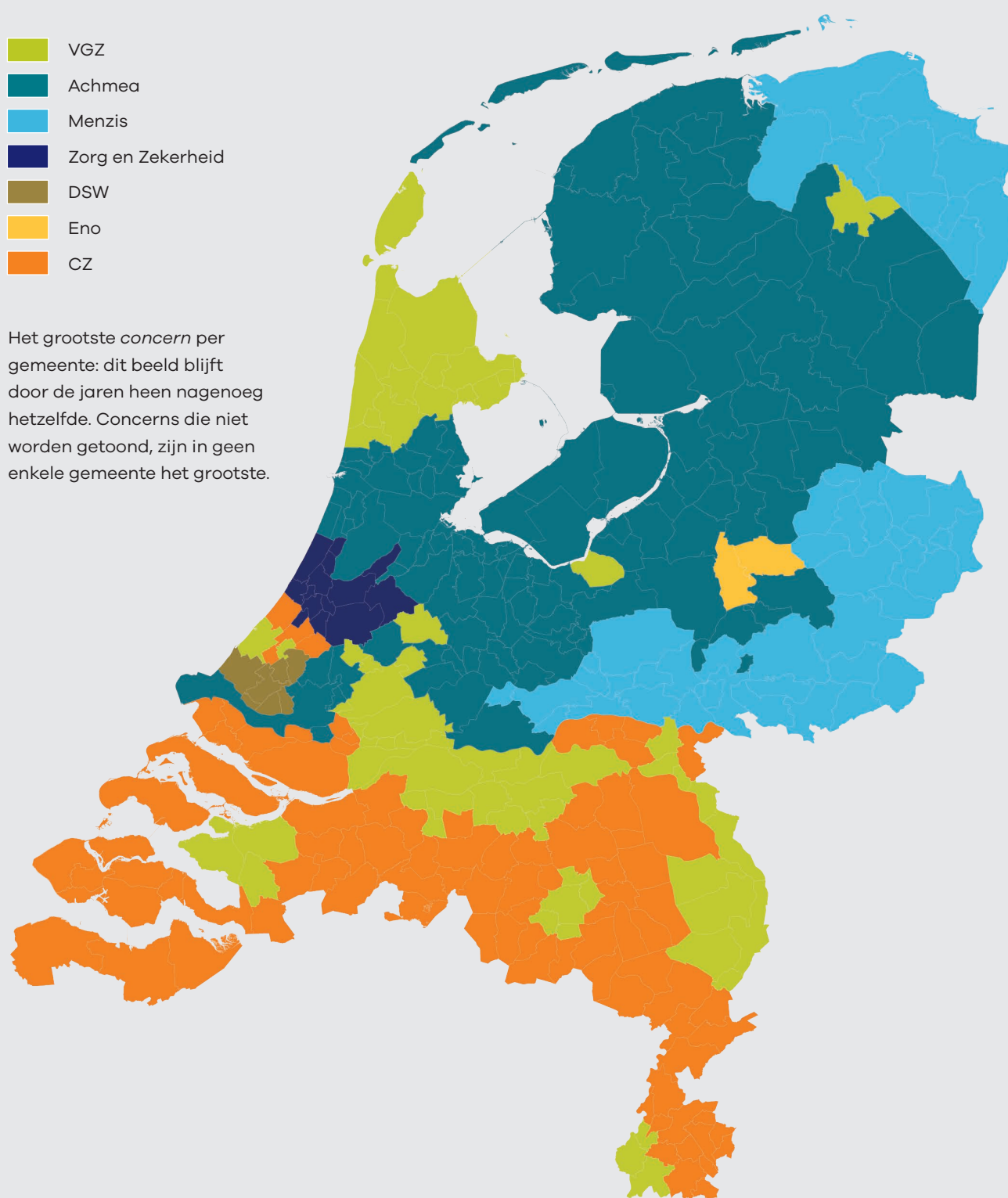
In procenten

Zorgverzekeraar	Concern	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Agis	Achmea	6,7%	→ Zilveren Kruis								
AnderZorg	Menzis	1,5%	1,7%	2,2%	2,6%	2,9%	3,0%	2,7%	2,3%	2,2%	1,5%
a.s.r./Fortis	a.s.r.	1,8%	1,8%	2,0%	2,1%	2,0%	1,9%	2,4%	3,6%	3,1%	4,3%
Avéro	Achmea	2,5%	2,5%	2,2%	2,4%	2,3%	1,8%	→ Zilveren Kruis			
Azivo	Menzis	0,7%	0,7%	0,6%	→ Menzis						
Cares/De Goudse	VGZ	0,5%	0,6%	0,6%	0,8%	→ VGZ					
CZ	CZ	15,9%	16,0%	16,2%	16,4%	16,5%	16,0%	16,8%	16,8%	16,6%	18,1%
De Friesland	Achmea	3,4%	3,4%	3,7%	3,5%	3,3%	3,3%	3,2%	3,2%	3,5%	3,1%
Delta Lloyd/Nationale-Nederlanden Zorg	CZ	1,1%	1,3%	1,3%	1,4%	1,3%	1,2%	1,3%	1,2%	1,1%	1,6%
DSW	DSW	2,2%	2,6%	2,9%	3,0%	3,1%	3,4%	3,6%	3,6%	3,7%	3,8%
Eno/Salland	Eno	0,9%	0,9%	0,7%	0,7%	0,9%	1,1%	1,0%	1,0%	1,0%	1,1%
EUCARE	EUCARE						0,3%	1,0%	1,0%	0,9%	0,9%
FBTO	Achmea	2,0%	2,2%	2,3%	2,2%	2,0%	1,9%	1,6%	1,5%	2,5%	2,7%
Interpolis	Achmea	1,4%	1,5%	1,5%	1,6%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,4%
iptiQ	iptiQ					1,2%	1,2%	1,2%	→ VGZ en Zilveren Kruis		
IZA	VGZ	3,3%	3,2%	2,6%	2,6%	2,6%	2,6%	2,5%	2,5%	2,4%	2,2%
IZZ / VGZ voor de zorg	VGZ	2,7%	2,6%	2,6%	2,6%	2,6%	2,6%	→ VGZ			
Menzis	Menzis	10,4%	10,2%	10,5%	10,4%	10,2%	10,3%	10,1%	9,6%	9,4%	9,0%
OHRA Ziektekosten	CZ	2,6%	2,6%	2,7%	2,8%	2,9%	2,8%	3,5%	3,1%	2,9%	3,3%
OHRA Zorgverzekeringen	CZ	0,6%	0,6%	0,6%	0,5%	0,5%	0,4%	→ OHRA Ziektekosten			
ONVZ	ONVZ	2,6%	2,7%	2,7%	2,7%	2,8%	2,6%	2,4%	2,5%	2,4%	2,3%
OZF	Achmea	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	→ Zilveren Kruis					
Stad Holland/Stad Rotterdam	DSW	0,5%	0,5%	0,6%	0,6%	0,6%	0,7%	0,6%	0,6%	0,6%	0,7%
UMC	VGZ	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,6%	0,5%
Univé	VGZ	4,9%	5,0%	5,1%	5,3%	5,5%	5,7%	5,8%	6,0%	5,4%	5,4%
VGZ	VGZ	13,1%	12,6%	12,4%	11,8%	10,9%	11,8%	13,4%	15,1%	15,1%	14,6%
Zilveren Kruis	Achmea	15,2%	21,3%	20,4%	20,5%	20,8%	20,5%	21,7%	21,5%	21,8%	20,5%
Zorg en Zekerheid	Zorg en Zekerheid	2,4%	2,5%	2,6%	2,6%	2,8%	2,8%	2,8%	2,7%	3,1%	2,9%

Kijk voor deze tabel over de periode 2006–2023 op onze website: vektis.nl/fusies.

Figuur 2.5

Grootste concern per gemeente

3. Polis, premie en aanvullende verzekering

Verzekerden kunnen eind 2022 kiezen uit 60 verschillende polissen bij 20 verschillende zorgverzekeraars. Het aanbod aan *combinatiepolissen* is toegenomen. Zowel meer individueel als meer collectief verzekerden kiezen dit keer voor een combinatiepolis. De gemiddelde individuele verzekering blijft goedkoper dan de gemiddelde collectieve verzekering. Cijfers laten zien dat een groter aantal mensen voor een individuele zorgverzekering kiest.

In 2023 bedraagt de gemiddelde *nominale premie* 1.650 euro per jaar per verzekerde. Dat is 6,6% hoger dan vorig jaar en 55,7% hoger dan in 2006. Zorgverzekeraars baseren hun premie op de verwachte zorgkosten. Daarin wegen onder andere mee: de kosten voor loon, geneesmiddelen en nieuwe medische technologie. Ook verandering in zorgvraag door onder andere vergrijzing en algehele kostenstijgingen spelen een rol.

De gemiddelde betaalde *jaarpremie* bedraagt 1.324 euro per verzekerde. De gemiddelde betaalde jaarpremie is de premie die verzekerden werkelijk betalen. Voor deze berekening tellen de betalingskortingen mee, die verzekerden ontvangen wanneer zij kiezen voor een vrijwillig eigen risico. De betalingskortingen die collectief verzekerden krijgen, zijn afgeschaft.

Het verschil tussen de laagste en de hoogste aangeboden basispremie neemt af in 2023. Wel zijn de laagste premies fors opgeschoven naar de landelijk gemiddelde premie. Dat past bij marktwerking binnen de zorg. Er bestaat een keuze uit basispremies met verschillende prijskaartjes.

Naturapolis meest gekozen type. Aanbod combinatiepolis groeit

De naturapolis blijft onverminderd populair. 37 van de 60 aangeboden polissen heten naturapolis. 77% van de verzekerden kiest dit type polis, waarbij je verzekeraar de zorg volledig vergoedt van zorgverleners met wie hij een contract gesloten heeft. Je zorgverzekeraar betaalt de zorgkosten direct aan de zorgaanbieder.

Essentie van een *restitutiepolis* is dat je zonder beperking alle zorgkosten die binnen het basispakket vallen, vergoed krijgt. Ongeacht naar welke zorgverlener je gaat. Kijken wij naar het gekozen type polis vanaf 2006, dan zien wij vanaf 2016 veranderingen:

- het aantal mensen dat kiest voor een *restitutiepolis* neemt af;
- het aantal mensen dat kiest voor een *combinatiepolis* groeit;
- het aantal mensen dat kiest voor een *naturapolis* blijft nagenoeg gelijk.

Bij bovenstaande ontwikkeling speelt een rol dat door de jaren heen het aanbod van restitutiepolissen afneemt. Van 11 in 2022 naar 7 in 2023: een afname van 36%. Daarnaast neemt het aanbod van combinatiepolissen toe. In 2023 heten 16 van de

60 polissen een combinatiepolis (26,7%); in 2022 12 van de 60 polissen (20%). Een verklaring hiervoor kan zijn, dat zorgverzekeraars in toenemende mate restitutiepólissen omzetten naar een combinatiepolis. Uiteindelijk beïnvloeden deze wijzigingen in het aanbod de poliskeuze van verzekerden.

Collectieve zorgverzekering

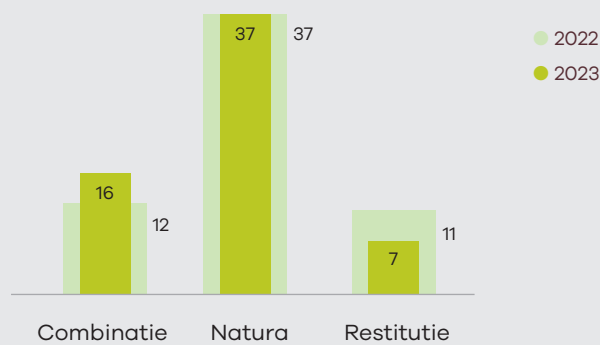
Verzekeraars bieden in 2023 nog steeds collectieve verzekeringen maar geven hierop geen premiekortingen meer. In 2023 daalt het percentage verzekerden dat kiest

voor een *collectieve zorgverzekering*: van 59,7% in 2022 naar 58,1% in 2023. Op het hoogtepunt in 2014 was ruim 70% van de verzekerden collectief verzekerd. Net zoals bij individuele verzekeringen is ook bij de collectieve verzekeringen de *naturapolis* het populairst. Wat opvalt is dat het percentage collectief verzekerden dat kiest voor een *combinatiepolis* toeneemt: van 11,9% in 2022 naar 17,4% in 2023. Dit gaat ten koste van het percentage collectief verzekerden dat kiest voor een restitutiepólis. Dat daalt van 11,1% in 2022 naar 5,0% in 2023.

Figuur 3.1

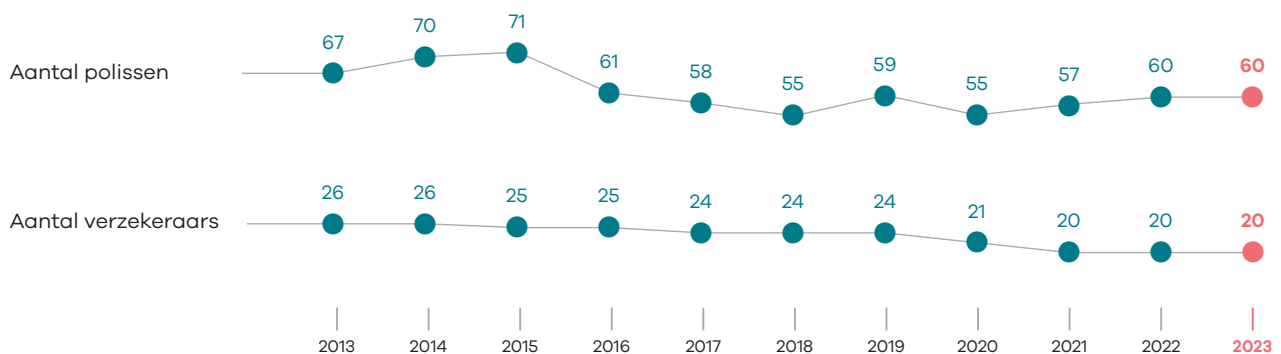
Het aanbod combinatiepolissen stijgt

In aantallen

Figuur 3.2

20 zorgverzekeraars bieden samen 60 polissen aan

Tabel 3.1

Het polissenaanbod per zorgverzekeraar

Concern	Naam risicodragers	Polisnaam	Type polis
Achmea	De Friesland Zorgverzekeraar N.V.	De Friesland Alles Verzorgd Polis	Natura
		De Friesland Zelf Bewust Polis	Natura
	FBTO Zorgverzekeringen N.V.	FBTO Zorgverzekering Basis Plus	Natura
		FBTO Zorgverzekering Basis Vrij	Combinatie
		FBTO Zorgverzekering Basis	Natura
	Interpolis Zorgverzekeringen N.V.	Interpolis ZorgActief	Natura
		Interpolis ZorgCompact	Natura
	Zilveren Kruis Zorgverzekeringen N.V.	Zilveren Kruis Basis Zeker	Natura
		Zilveren Kruis Basis Exclusief	Restitutie
		Zilveren Kruis Basis Budget	Natura
		Pro Life Principe Polis (natura)	Natura
Pro Life Principe Polis Budget		Natura	
ASR	ASR Basis Ziekttekostenverzekeringen N.V.	Ditzo Vrije Keuze combinatie	Combinatie
		Ditzo Goede Keuze natura	Natura
		a.s.r. Eigen Keuze	Restitutie
		a.s.r. Ruime Keuze	Natura
CZ	Centrale Ziekttekostenverzekering NZV NV	NN Zorgverzekering Combinatie	Combinatie
		NN Zorgverzekering Natura (Zorg Voordelig)	Natura
	OHRA Zorgverzekeringen N.V.	OHRA Zorgverzekering Combinatie	Combinatie
	CZ Zorgverzekeringen N.V.	CZ Zorg op maatpolis (Natura)	Natura
		CZ Zorgkeuzepolis (Restitutie)	Restitutie
		CZdirect (Natura Direct)	Natura
		CZ Zorgbewustpolis (Natura Select)	Natura
DSW-SH	OWM DSW Zorgverzekeraar U.A.	DSW polisvoorwaarden	Combinatie
	OWM Stad Holland Zorgverzekeraar U.A.	Stad Holland polisvoorwaarden	Restitutie
Eno	Eno Zorgverzekeraar N.V.	Salland Basisverzekering	Natura
		HollandZorg Basisverzekering	Combinatie
EUCARE	EUCARE Insurance PCC Limited	Basisverzekering Natura	Natura
		Basisverzekering Restitutie	Restitutie
		Basisverzekering Bewust Verzekerd	Natura
		Basisverzekering Natura Select	Natura
		Basisverzekering Bewust Verzekerd Restitutie	Restitutie
Menzis	AnderZorg N.V.	Anderzorg Basis	Combinatie
	Menzis Zorgverzekeraar N.V.	Menzis Basis	Natura
		Menzis Basis Vrij	Restitutie
		Hema Zorgverzekering	Combinatie
		Menzis Basis Voordelig	Natura
ONVZ	ONVZ Ziekttekostenverzekeraar N.V.	VinkVink	Combinatie
		ONVZ Vrije Keuze Basisverzekering	Combinatie
VGZ	IZA Zorgverzekeraar N.V.	Jaah basis	Natura
		IZA Eigen Keuze	Combinatie
		IZA Ruime Keuze	Natura
	N.V. Univé Zorg	IZA Basis Keuze	Natura
		Univé Zorg Geregeld polis	Natura
		Univé Zorg Vrij polis	Combinatie
		Univé Gewoon ZEKUR Zorg	Natura
		Univé Zorg Select Polis	Natura
	N.V. Zorgverzekeraar UMC	Univé Zorg Basis Natura	Natura
		UMC Eigen Keuze	Combinatie
	VGZ Zorgverzekeraar N.V.	UMC Ruime Keuze	Natura
		VGZ Ruime Keuze	Natura
		VGZ Eigen Keuze	Combinatie
VGZ Bewuзд Basis		Natura	
VGZ Basis Keuze		Natura	
Zorg&Zekerheid	OWM Zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid U.A.	Zorg en Zekerheid Zorg Vrij Polis	Combinatie
		Zorg en Zekerheid Zorg Zeker Polis	Natura
		Zorg en Zekerheid Zorg Gemak Polis	Natura
		ZEM Polis	Combinatie

Figuur 3.3

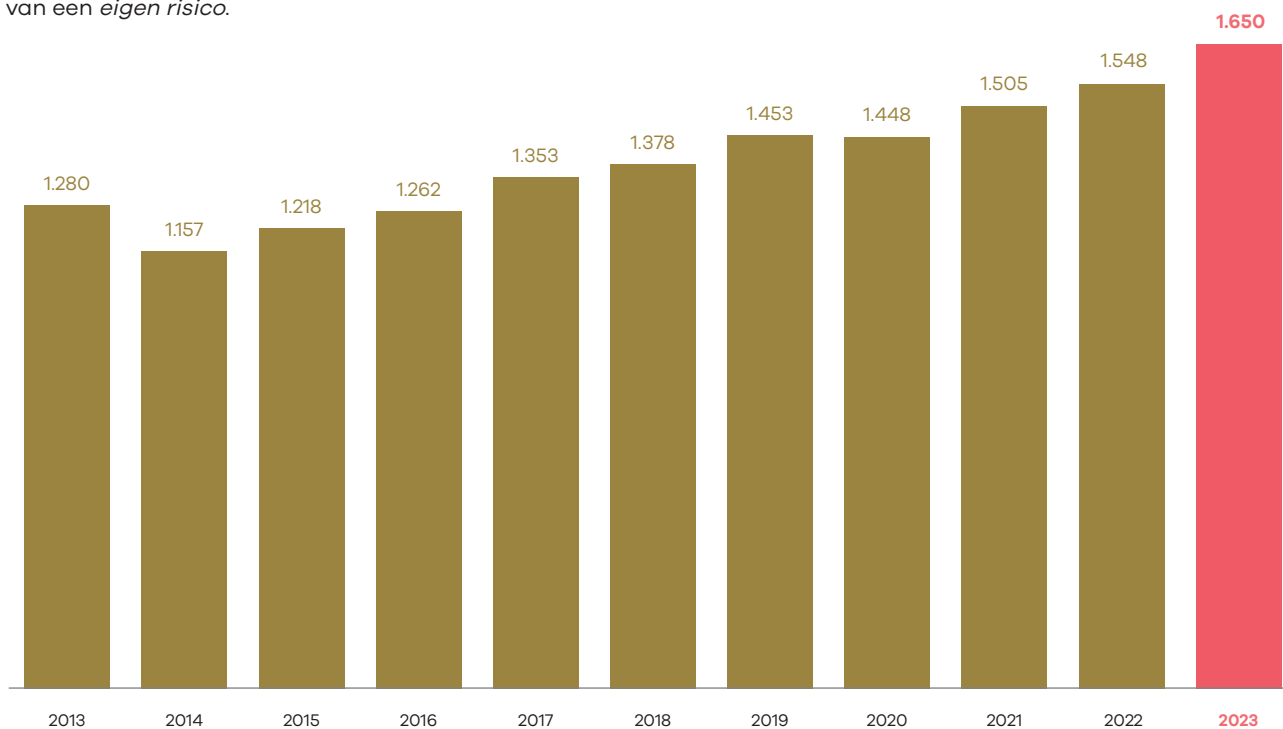
Gemiddelde nominale premie stijgt in 2023 met 6,6%

In euro's per jaar

In 2006 bedroeg de gemiddelde nominale premie € 1.060 en in 2023 € 1.650 (een stijging van 55,7%).

Daarbij moet wel worden opgemerkt dat het pakket verzekerde zorg sinds 2006 flink is uitgebreid.

Bovendien bestond in 2006 en 2007 binnen de Zorgverzekeringswet nog een no-claimregeling in plaats van een *eigen risico*.

Tabel 3.2

Gemiddelde individuele verzekering blijft goedkoper dan collectieve verzekering

In euro's per jaar

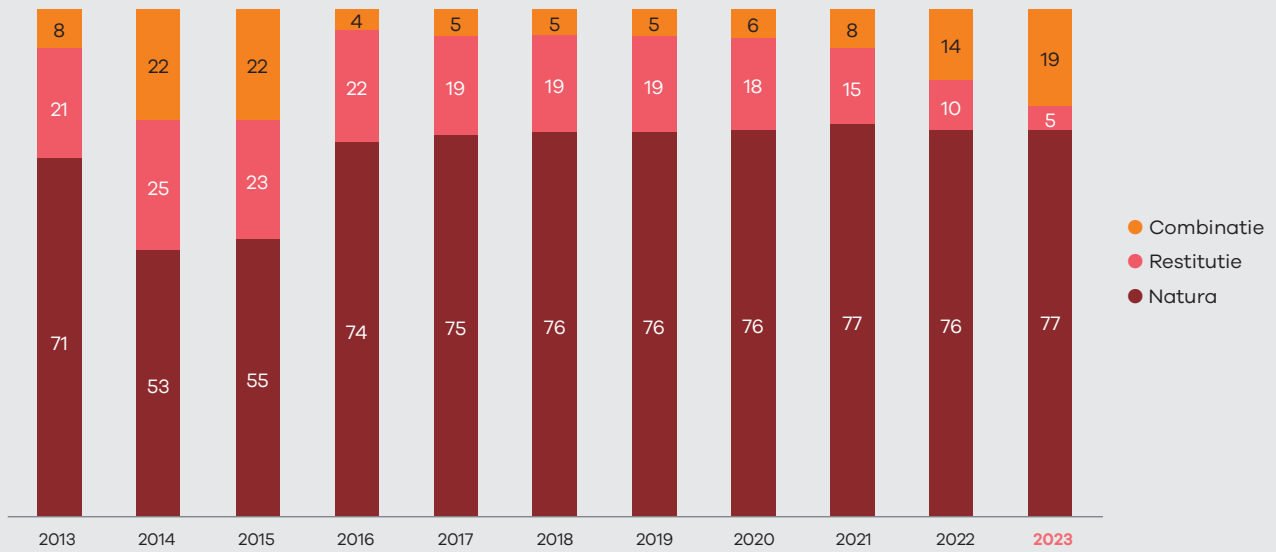
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gemiddelde basispremie		1.262	1.353	1.378	1.453	1.448	1.505	1.548	1.650
Gemiddeld betaalde premie	Individueel	1.206	1.289	1.299	1.366	1.373	1.424	1.459	1.591
	Collectief	1.165	1.251	1.276	1.354	1.396	1.460	1.513	1.650
	Totaal	1.179	1.264	1.284	1.358	1.388	1.446	1.491	1.625

Voor het 3^e jaar op rij is de gemiddelde individuele zorgverzekering goedkoper dan een collectieve: 1.591 euro versus 1.650 euro (gemiddeld betaalde jaarpremies, zie tabel 3.2).

Figuur 3.4

Groei keuze voor combinatiepolis zet door

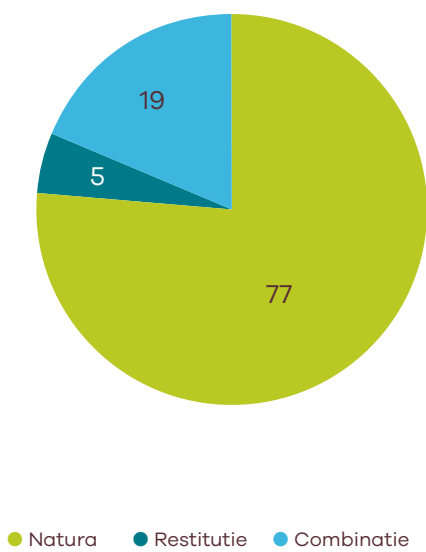
In procenten

Figuur 3.5

De naturapolis blijft onverminderd populair

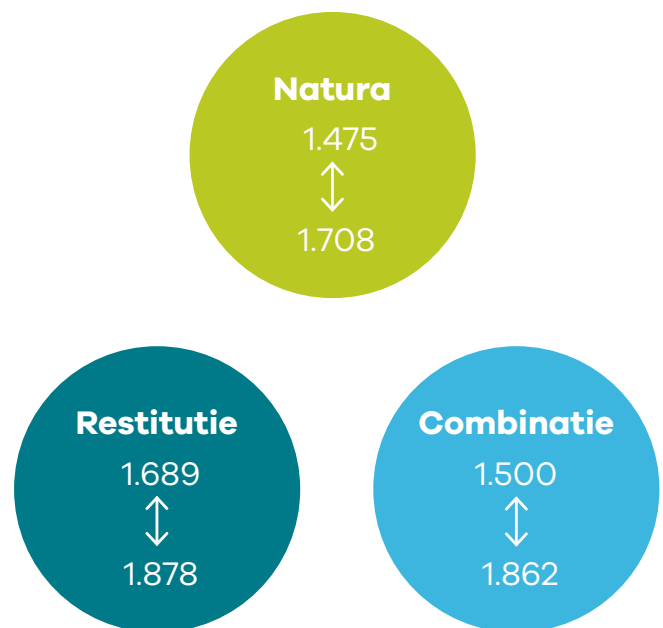
In procenten

Figuur 3.6

Duurste en goedkoopste polis

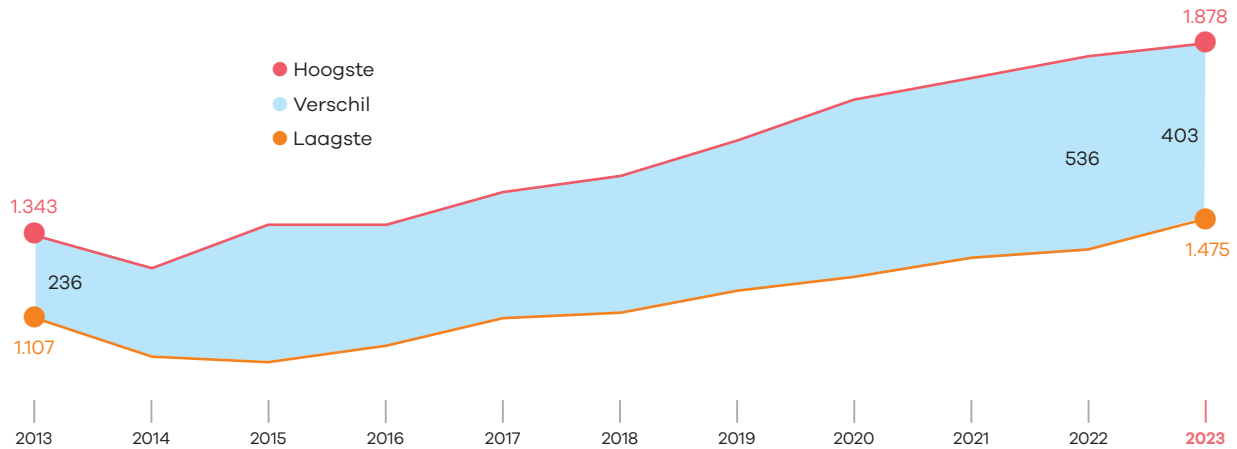
In euro's per jaar

Figuur 3.7

Het verschil tussen laagste en hoogste basispremie opvallend kleiner in 2023 vergeleken met 2022

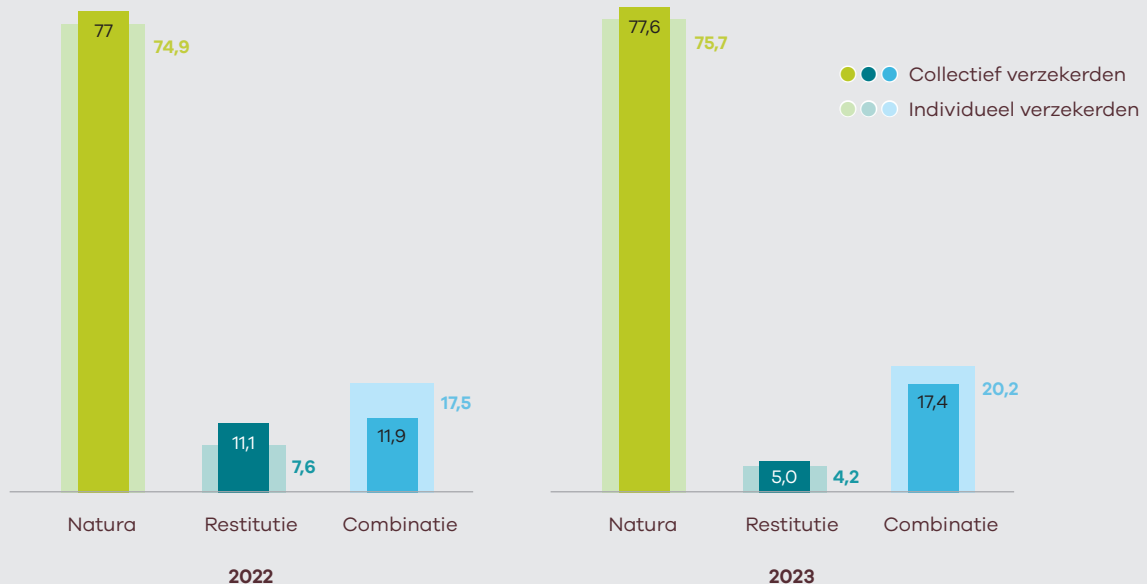
In euro's

Figuur 3.8

Zowel meer individueel als meer collectief verzekerden kiezen combinatiepolis

In procenten

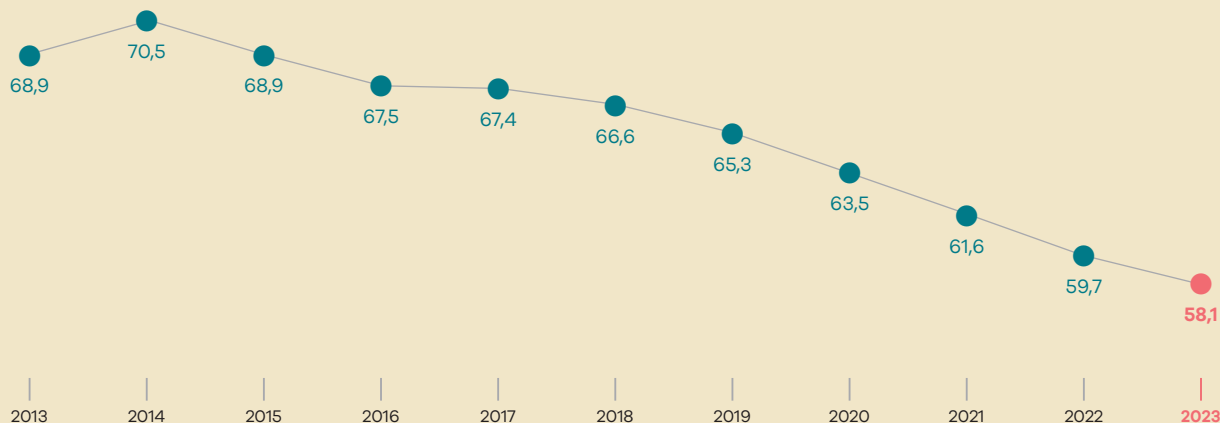

Veruit de meeste individueel en collectief verzekerden blijven kiezen voor een *naturapolis*. Ten opzichte van 2022 vallen de ontwikkelingen op rond *combinatiepolissen*. In 2023 kozen zowel meer individueel verzekerden (van 17,5% in 2022 naar 20,2% in 2023) als meer collectief verzekerden (van 11,9% in 2022 naar 17,4% in 2023) voor een combinatiepolis. Dat ging ten koste van de restitutiepolis. In 2023 kozen zowel minder individueel verzekerden (van 7,6% in 2022 naar 4,2% in 2023) als minder collectief verzekerden (van 11,1% in 2022 naar 5,0% in 2023) voor een restitutiepolis. Ook hier spelen een rol: het afnemende aanbod van restitutiepolissen en de opkomst van combinatiepolissen.

Figuur 3.9

Dalende trend percentage collectief verzekerden zet door

Kijken wij naar het percentage collectief verzekerden vanaf 2005, dan zien wij een toename van dat percentage vanaf 2005 tot 2014. Vanaf 2015 zet zich een afname in, die wij ook in 2023 terugzien.

Keuzes rond aanvullende zorgverzekering

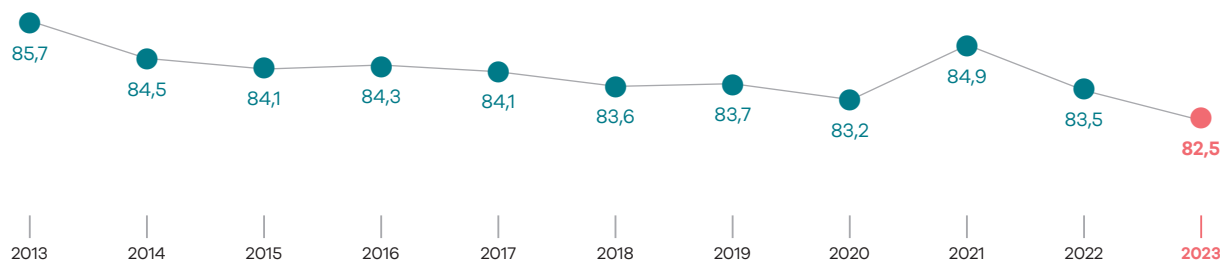
Nederlanders kunnen naast de verplichte *basisverzekering* een *aanvullende verzekering* kiezen. Relatief veel mensen doen dat: 93,0% in 2006 en 82,5% in 2023. Vorig jaar zagen wij een daling ten opzichte van 2021: 83,5% tegen 84,9%. (Zie figuur 3.10.) Deze daling zet door in 2023 naar 82,5%. Onder de collectief verzekerden kiezen meer mensen voor een aanvullende

zorgverzekering dan onder de individueel verzekerden. (Zie figuur 3.11.) Een zorgverzekerder mag collectief verzekerden nog wel korting geven op de aanvullende verzekering. Een *combinatiepakket* met mondzorg blijft populair. 31% van de 18-plussers maakt gebruik van deze aanvullende zorgverzekering waarin een dekking voor mondzorg is opgenomen. (Zie figuur 3.12.)

Figuur 3.10

Aantal verzekerden dat aanvullende verzekering kiest, neemt verder af

In procenten

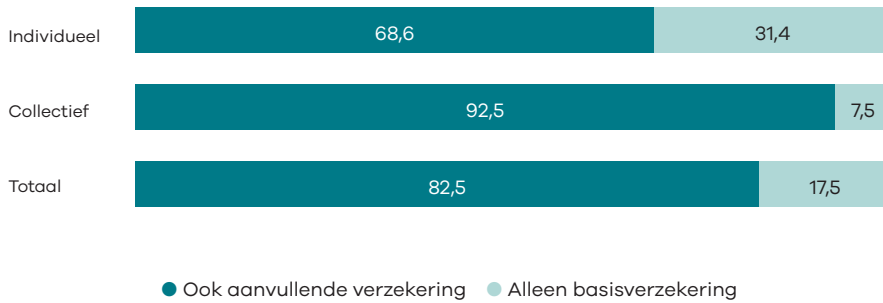

In 2021 midden in de coronapandemie zagen wij een groter aantal verzekerden voor een aanvullende verzekering kiezen. In 2022 nam dat aantal weer af en die daling zet door in 2023.

Figuur 3.11

Relatief meer collectief dan individueel verzekerden kiezen een aanvullende verzekering

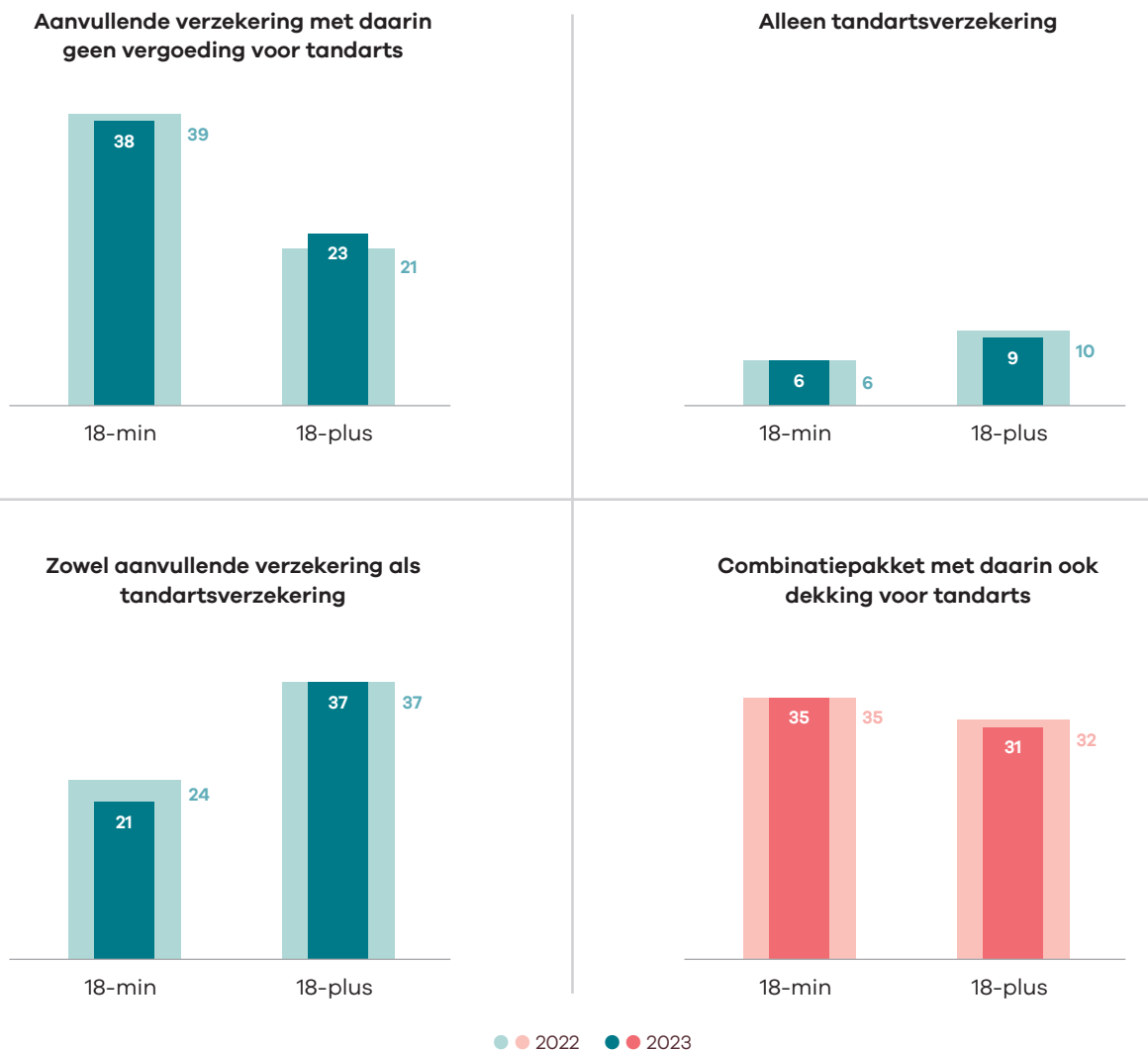
In procenten

Figuur 3.12

Combinatiepakket met mondzorg blijft populair

In procenten

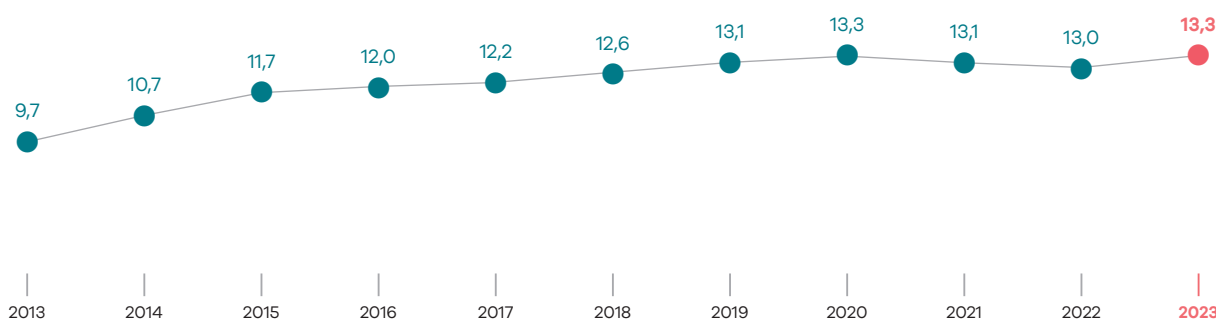

4. Keuzes eigen risico

Het verplicht *eigen risico* bedraagt 385 euro per jaar. 13,3% van de verzekerden neemt daarbovenop een vrijwillig eigen risico. Dat bedrag varieert tussen de 100 en 500 euro. Van die mensen kiest 75,6% voor het hoogste bedrag. Dat is iets hoger dan in 2022 (75,2%). Voor hen bedraagt het totale eigen risico $385 + 500 = 885$ euro per jaar. Wat opvalt is dat van de mensen die kiezen voor 885 euro eigen risico, 84% minder dan 385 euro besteedt (minder dan het verplichte eigen risico).

Figuur 4.1

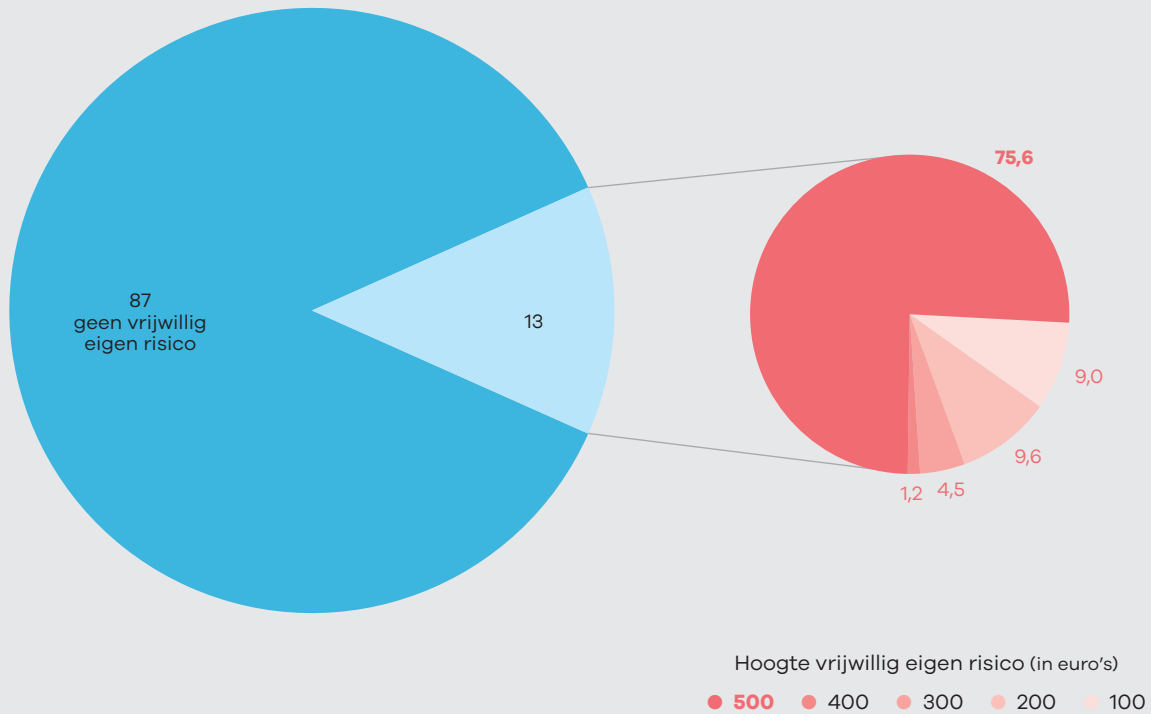
Percentage verzekerden met een vrijwillig eigen risico stijgt langzaam

Figuur 4.2

75,6% van de mensen die een vrijwillig eigen risico nemen, kiest het maximumbedrag

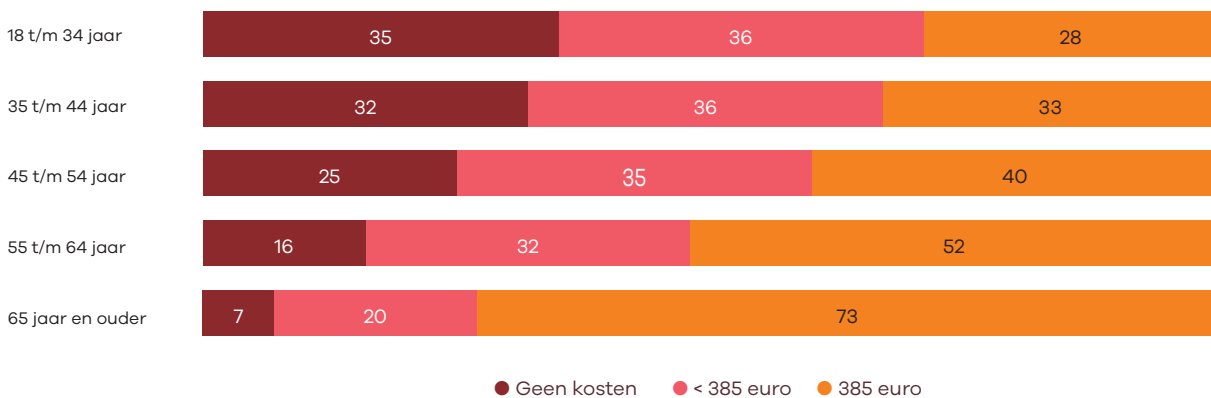
In procenten

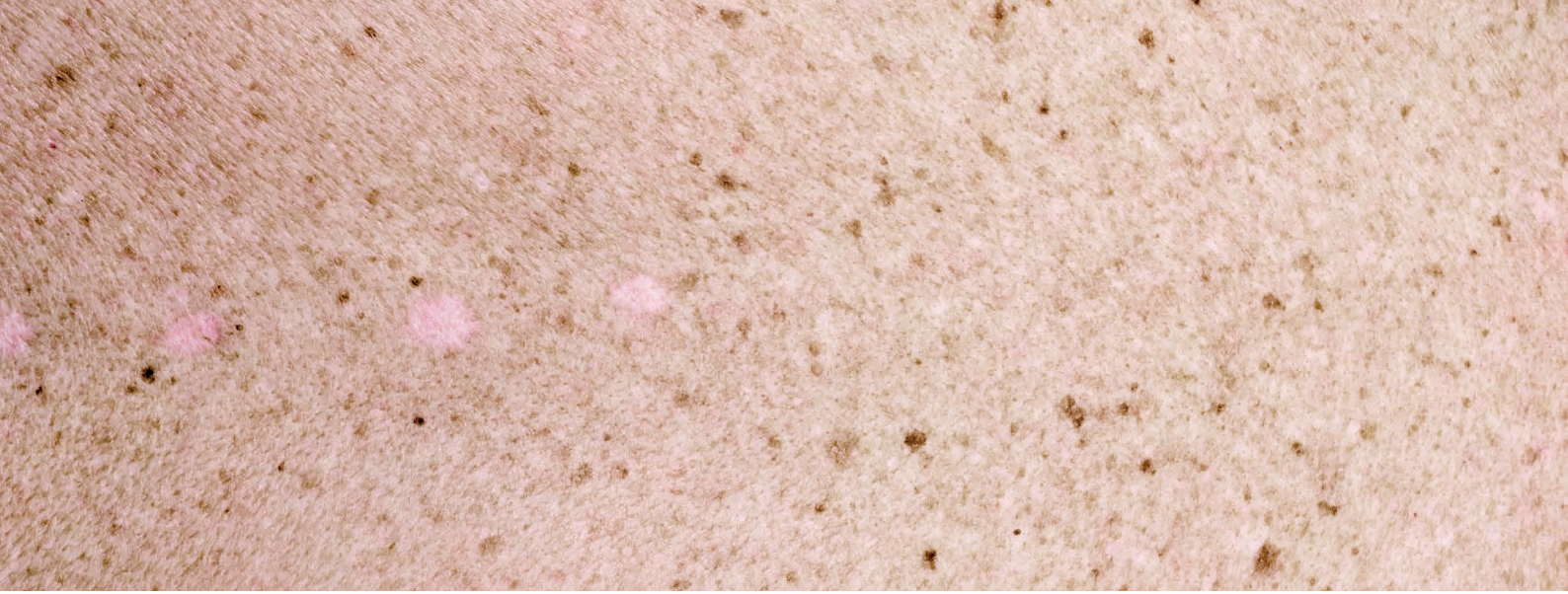

Figuur 4.3

Hoe ouder des te hoger het bedrag aan opgemaakt verplicht eigen risico

In procenten

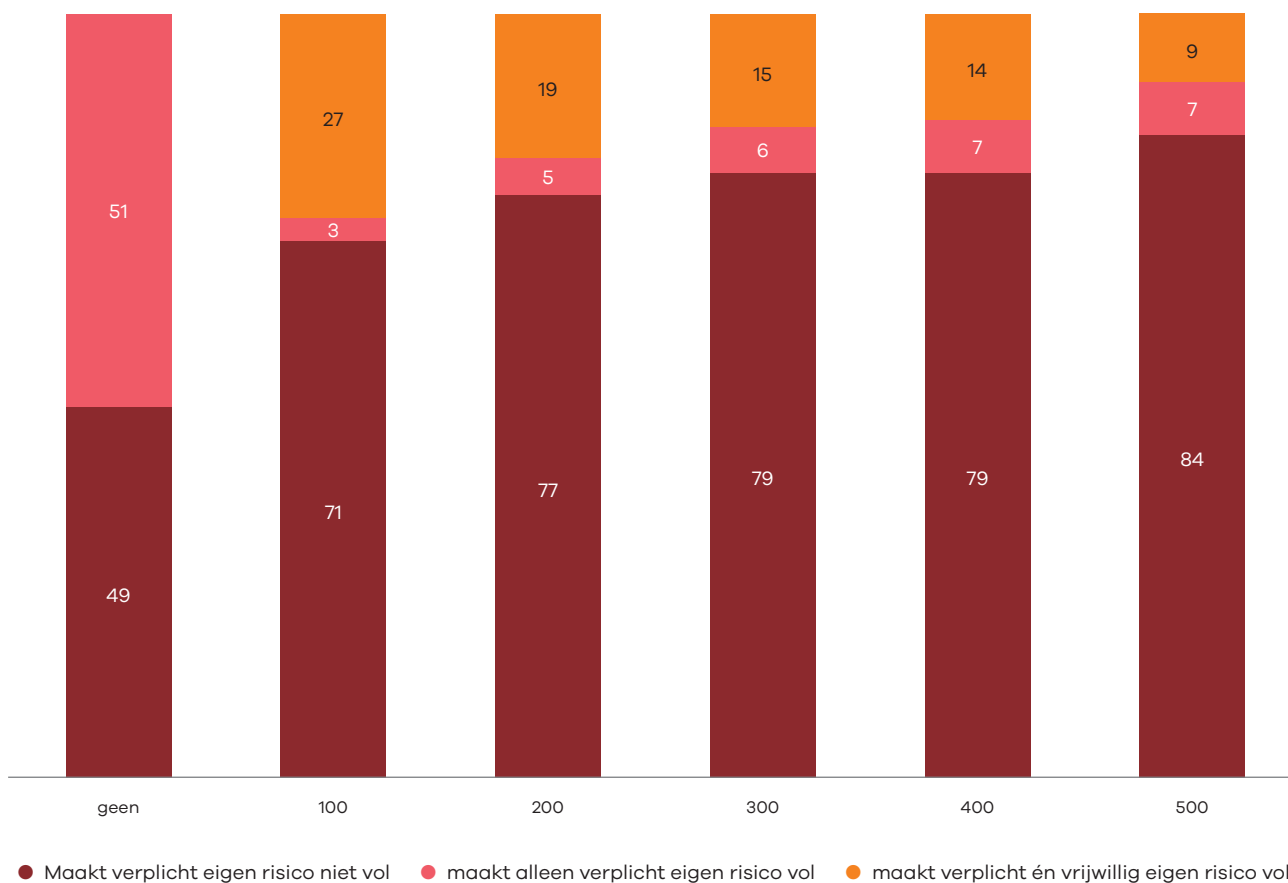
Van de mannen (ouder dan 18 jaar) maakt 29% geen zorgkosten binnen het verplichte *eigen risico* en besteedt 41% het volledige verplichte eigen risico. Van de vrouwen (ouder dan 18 jaar) leeft 17% zonder

zorgkosten te maken binnen het eigen risico. 50% van de vrouwen besteedt het volledige verplichte eigen risico.

Figuur 4.4

Van de mensen die kiezen voor 885 euro eigen risico, besteedt 84% minder dan 385 euro

In procenten

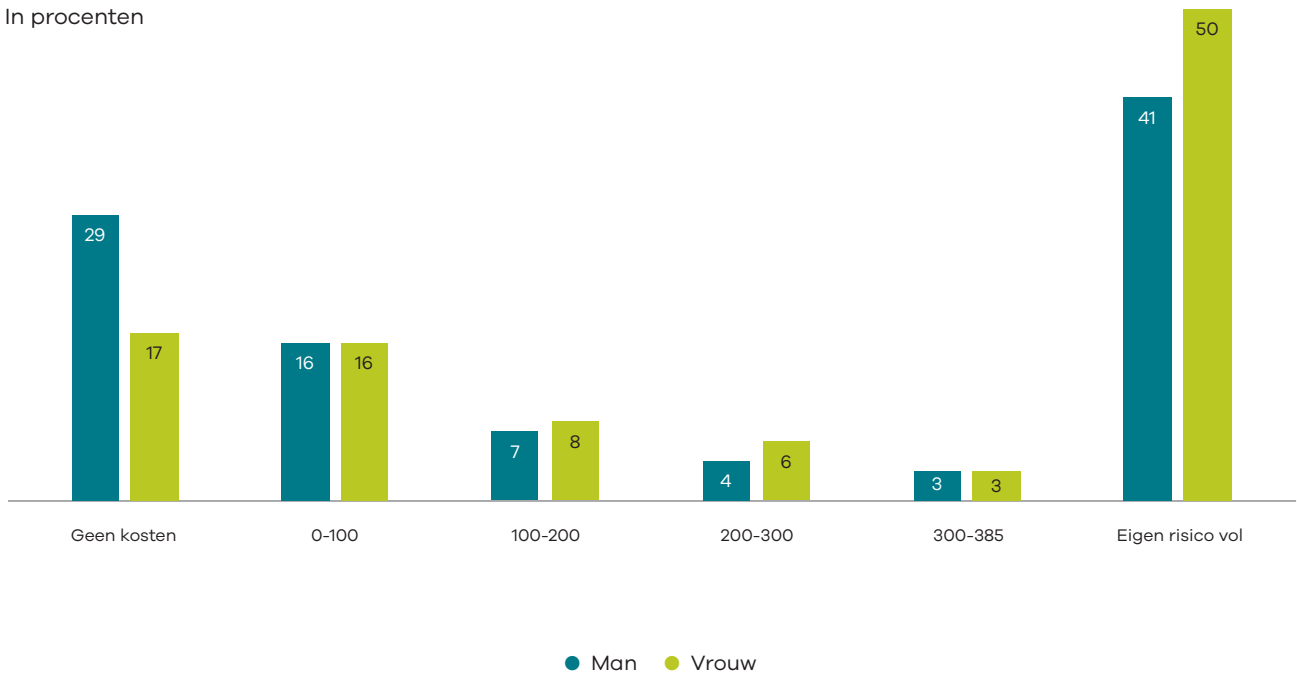

Figuur 4.5

Meer mannen dan vrouwen maken geen kosten binnen het verplichte eigen risico

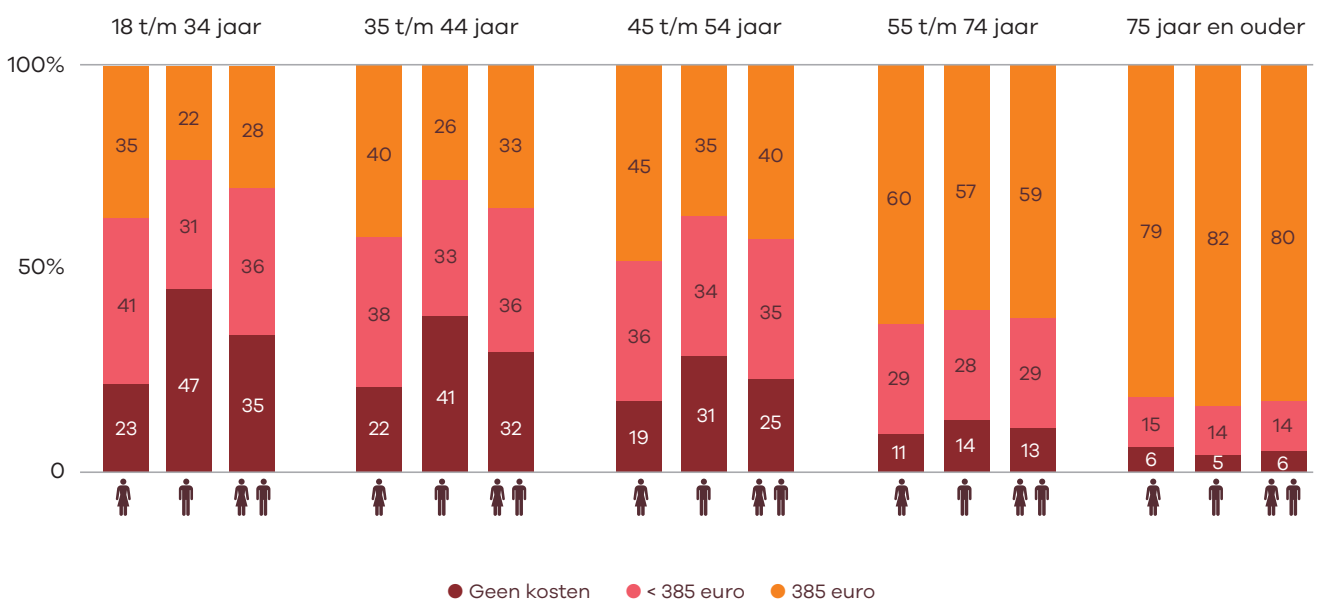
In procenten

Figuur 4.6

Vooral jongeren maken geen kosten binnen het verplichte eigen risico

In procenten

5. Verantwoording

Deze Zorgthermometer toont de marktontwikkelingen rondom het overstapgedrag van verzekerden. Verzekerden konden tot uiterlijk 31 december 2022 hun polis opzeggen en zich tot uiterlijk 1 februari 2023 aanmelden bij een nieuwe zorgverzekeraar. Na 1 februari 2023 hebben wij de voor dit onderzoek benodigde gegevens opgevraagd bij de zorgverzekeraars.

In de periode februari-maart 2023 inventariseerden wij bij alle zorgverzekeraars in Nederland de *verzekerdenmobiliteit*. Wij vroegen de zorgverzekeraars per aangeboden polis:

- het aantal ingestroomde verzekerden
- het aantal uitgestroomde verzekerden
- een aantal kenmerken van de verzekerden
- de verschillende soorten afgesloten verzekeringen.

Alle 20 zorgverzekeraars (risicodragers) hebben hun gegevens aangeleverd. Dit betekent dat wij voor 2023 de hele populatie verzekerden in beeld hebben. Voor de hoofdstukken 1, 2 en 4 hebben wij aanvullend onderzoek gedaan met andere bronnen dan de inventarisatie onder zorgverzekeraars.

In hoofdstuk 1 *De verzekerden* gebruikten wij de dataset verzekerden van Vektis. Hiermee bepaalden wij de verschillende overstapcijfers en de groei of krimp per zorgverzekeraar.

In hoofdstuk 2 *De zorgverzekeraars* bepaalden wij de marktaandelen voor de jaren 2006-2013 met de verzekerdenstanden van het Zorginstituut Nederland. Voor de jaren 2014-2023 gebruikten wij de verzekerdenstanden uit de dataset verzekerden van Vektis.

In hoofdstuk 4 *Het eigen risico* gebruikten wij de Vektis-informatiesystemen BASIC en QZ voor het onderzoek naar het vol maken van het eigen risico. Wij analyseerden gegevens uit 2021. Dat is het meest recente jaar waarvoor de totale verwachte zorgkosten voor meer dan 95% zijn vergoed.

Het informatiesysteem BASIC bevat kenmerken en kostengegevens van alle volgens de *Zorgverzekeringswet* verzekerde burgers. Het informatiesysteem QZ bevat de gedeclareerde ziekenhuiskosten.

6. Begrippenlijst

Aanvullende zorgverzekering

Nederlanders kunnen zich aanvullend verzekeren voor zorgkosten die zij niet vergoed krijgen via hun basisverzekering. Een uitgebreidere dekking voor fysiotherapie is zo'n aanvulling. Een ander voorbeeld is dat mensen van 18 jaar en ouder zich aanvullend verzekeren voor mondzorg.

Basisverzekering

Iedere Nederlander is verplicht een zorgverzekering af te sluiten. Zorgverzekeraars op hun beurt moeten iedereen accepteren die zich aanmeldt voor de basisverzekering. Met de basisverzekering heeft een verzekerde recht op dekking van het basispakket: bij wet vastgestelde vergoedingen voor allerlei zorgvormen. De overheid stelt dit pakket samen. Met de basisverzekering is iedereen verzekerd van medisch noodzakelijke zorg. Kosten die voortkomen uit de basisverzekering vallen onder de Zorgverzekeringswet.

Collectieve zorgverzekering

Een collectieve zorgverzekering sluit je af met een groot aantal mensen. Bijvoorbeeld met een groep werknemers, een sportvereniging of een patiëntenorganisatie. De zorgverzekeraar geeft vanaf 2023 geen korting meer op de basisverzekering maar wel op de aanvullende verzekering.

Combinatiepakket

Een aanvullende zorgverzekering waarin een dekking voor mondzorg is opgenomen.

Combinatiepolis

Een combinatiepolis combineert een restitutiepolis met een naturapolis. Meestal is het een restitutiepolis met een paar uitzonderingen. Dit betekent dat je de meeste zorgkosten die binnen het basispakket vallen, vergoed krijgt, ongeacht naar welke zorgverlener je gaat. De uitzondering vormt dan die zorg waarvoor de verzekeraar een contract heeft gesloten met specifieke zorgverleners. Die zorg vergoedt de verzekeraar alleen als je kiest voor de gecontracteerde zorgverlener.

Concern

Een concern omvat een of meer zorgverzekeraars (Tabel 3.1).

Eigen bijdrage

Voor sommige zorg betalen we een eigen bijdrage, zoals voor kraamzorg en diverse medicijnen. De overheid bepaalt de hoogte van de eigen bijdrage.

Eigen risico

De basisverzekering kent een verplicht eigen risico van 385 euro. Tot dit bedrag betaal je de zorgkosten die je maakt zelf. De kosten boven dat bedrag vergoedt de zorgverzekeraar.

Veel zorg uit het basispakket valt onder het eigen risico. Denk aan een operatie of een bezoek aan de spoedeisende hulp. Ook medicijnen kunnen vallen onder het eigen risico. Kosten voor huisartsenzorg, geboortezorg en wijkverpleging vallen buiten het eigen risico.

Boven op het verplichte eigen risico kun je een vrijwillig eigen risico kiezen. Die keuze verlaagt je premie van de basisverzekering.

Naturapolis

Kies je voor een naturapolis, dan vergoedt je verzekeraar volledig de zorg van zorgverleners met wie hij een contract gesloten heeft. Bezoek je een zorgverlener met wie je zorgverzekeraar geen contract heeft gesloten, dan betaal je mogelijk een deel van die zorg zelf. Dit kan per verzekering verschillen. Bij een naturapolis betaalt je zorgverzekeraar de zorgkosten direct aan de zorgaanbieder.

Nominale premie

De nominale premie is de premie die je periodiek (meestal maandelijks) betaalt aan je zorgverzekeraar. Nominaal geeft aan dat (bij dezelfde zorgverzekeraar) iedereen dezelfde (nominale) premie betaalt.

De gemiddelde nominale zorgpremie (per premiebetalende verzekerde) bepalen wij door per polis de basispremie (exclusief kortingen vanwege collectieven of vrijwillig eigen risico's) te vermenigvuldigen met het aantal premiebetalende verzekerden (ouder dan 18 jaar) dat voor die polis heeft gekozen. Vervolgens tellen wij die verschillende polis-bedragen bij elkaar op. Het totaalbedrag delen wij door het totaal aantal premiebetalende verzekerden. Zo komen wij tot de gemiddelde nominale premie. Deze vind je in figuur 3.3.

Jaarpremie

Jaarpremie staat voor de gemiddelde betaalde jaarpremie. Daarbij tellen de betalingskortingen mee, die collectief en individueel verzekerden ontvangen. De gemiddelde betaalde premie is dan ook de premie die verzekerden werkelijk betalen. Deze vind je in tabel 3.2.

Restitutiepolis

Essentie van een restitutiepolis is dat je zonder beperking alle zorgkosten die binnen het basispakket vallen, vergoed krijgt, ongeacht naar welke zorgverlener je gaat. Zorgverzekeraars mogen er daarbij voor kiezen om alleen het marktconforme tarief te vergoeden.

Risicodrager

Risicodrager is een ander woord voor zorgverzekeraar. De term komt voor in situaties waarin een zorgverzekeraar voor een deel werkt met gevolmachtigde partijen. Dan voert de volmacht de administratie en de zorgverzekeraar vergoedt de zorgverlener de zorgkosten. De zorgverzekeraar loopt daarmee het daadwerkelijke zorgverzekeringsrisico.

Verzekerdenmobiliteit

Verzekerdenmobiliteit definiëren wij als: het aantal verzekerden dat op 31 december van een jaar bij een risicodrager was verzekerd en zich per 1 januari van het volgende jaar verzekert bij een andere risicodrager. Verzekerdenmobiliteit betreft dus het overstappen van de ene naar de andere zorgverzekeraar.

Volmacht-verzekeraar

Een gevolmachtigde voert namens een verzekeraar werkzaamheden uit. De volmacht werkt als een verzekeraar maar hij loopt geen risico's. Die zijn voor de verzekeraar.

Zorgverzekeringswet

De Zorgverzekeringswet regelt onder andere voor alle verzekerden het recht op een basisverzekering met een pakket vergoedingen. Toen de Zorgverzekeringswet per 2006 van kracht werd, kwam het vroegere onderscheid tussen ziekenfonds- en particulier verzekerden te vervallen.

Colofon

In deze publicatie staan cijfers uit de zorg centraal rondom een thema of een jaar. Alles uit de uitgave mag met bronvermelding worden gekopieerd. De inhoud van deze publicatie is met de grootste zorgvuldigheid samengesteld. Wanneer er desondanks toch onjuistheden in voorkomen, aanvaardt Vektis daarvoor geen enkele aansprakelijkheid. Ook aanvaarden wij geen aansprakelijkheid voor enige directe of indirecte schade die zou kunnen ontstaan door het gebruik van de hierin aangeboden informatie.

Auteurs

Eline Nijhof MSc
Marnix Romp
Nicole van Wetten, tekst en eindredactie,
niccommunicatie.nl

Redactie

Jannie Aartse

Grafisch ontwerp

Studio S&H, Bunnik, studiosnh.nl

Drukwerk

Obreen Media, Hendrik-Ido-Ambacht

Meer informatie

Wil je een exemplaar van deze publicatie ontvangen, neem dan contact op met Vektis via tel.nr. 030 800 8300 of stuur een e-mail naar: info@vektis.nl. Deze publicatie is ook online te raadplegen op www.vektis.nl. Daar vind je ook een downloadlink voor de Excel-bijlage met de onderliggende cijfers.

Heb je inhoudelijke vragen over deze publicatie? Stuur dan een e-mail naar team.Zorgkosten@vektis.nl

© 2023 Vektis

